

International teknologi og kultur C - Valgfag

Vejledning / Råd og vink

Afdelingen for gymnasiale uddannelser 2010

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i de gymnasiale uddannelser, findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser, herunder læreplanerne. Denne Vejledning/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til nogle af disse bestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Desuden gives eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse.

Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

1. Identitet og formål

1.1 Identitet

Fagets genstandsfelt er begrundet i, at internationaliseringen og globaliseringen sætter sig igennem på stadig flere områder. Bl.a. har transport- og kommunikationsteknologien betydet, at virksomheder i dag lettere kan placere sig det sted i verden, hvor det er mest optimalt. Desuden sker der generelt et øget internationalt samarbejde (økonomisk og politisk). De internationale relationer bliver flere og flere, - såvel på individplan som på virksomheds- og organisationsplan, og mellem staterne.

1.2 Formål

Faget er med til at styrke og udbygge elevernes internationale og interkulturelle kompetencer og har således både et sigte mod videre uddannelse og et erhvervsrelateret perspektiv. Faget kan bidrage til at kvalificere til arbejde i udlandet, i internationalt orienterede virksomheder, i udenlandske virksomheder i Danmark, i internationale organisationer, hjælpeorganisationer og u-lands organisationer samt ambassader m.m.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

De faglige mål skal nås og evalueres inden for 3 områder:

- Internationalt samarbejde
- Teknologi
- Kultur

Internationalt samarbejde

Her tænkes især på internationale organisationer og internationalt samarbejde inden for økonomi og handel, udvikling, arbejdsvilkår og miljø. Der kan være tale om såvel mellemstatslige organisationer (IGO`er) og ikke statslige organisationer (NGO`er) som græsrodsbevægelser m.m., og herunder både regionale og internationale organisationer.

Hvilke internationale organisationer der specifikt arbejdes med, afhænger af det valgte område, der undersøges nærmere. Dog må det forventes, at organisationer som WTO og EU indgår som element i mindst ét af områdestudierne. Her kan undervisningen tilføre eleverne en viden og en forståelse af

internationale organisationer på såvel et generelt plan og et mere specifikt plan. Internationale/regionale organisationers sammensætning, regelsæt og betydning for det internationale samarbejde og en forståelse af sådanne organisationers rolle i historisk perspektiv samt organisationernes rolle og indflydelse i dag bør klarlægges. Desuden kan landets/områdets relationer til de pågældende organisationer indgå som forklaringsselement på udviklingen.

WTO inddrages f.eks. som eksempel på en international organisation, hvor et af formålene er at opstille retningslinier for den internationale handel (frihandel) og at sikre, at retningslinier og aftaler overholdes. Kravet til eleverne i denne sammenhæng kan f.eks. være, at de skal kunne gøre rede for WTO, organisations formål og arbejde, medlemmer m.m., og hvad organisationen betyder for det pågældende land, som områdestudiet omhandler. Hvis landet ikke er medlem af organisationen, kan det undersøges, hvad det betyder for landet.

Eleverne skal kunne gøre rede for handelens betydning generelt og nationalt. Som eksempler på handelsrelationer mellem lande skal eleverne kunne redegøre for konsekvenserne af henholdsvis handelskonflikter og handelsaftaler samt for indholdet i begreber som protektionisme og frihandel.

EU kan man som sagt ikke komme uden om. Eleverne skal kunne gøre rede for EU's udvikling, opbygning, institutioner og dets betydning for det behandlede område/land.

Eleverne skal kunne gøre rede for forholdet mellem internationalt samarbejde og internationale organisationers rolle i den teknologiske og økonomiske udvikling. En mulig indfaldsvinkel til EU og det pågældende land kan f.eks. være at se på EU's støtteprogrammer og teknologiprogrammer m.m. (se nedenfor under teknologi).

Eleverne bør kende nogle væsentlige internationale organisationer og kunne gøre rede for deres formål og arbejdsområder. EU og WTO er allerede nævnt, men også FN og nogle af dets underorganisationer bør kendes. Alt efter land og områdestudie kan der f.eks. være tale om at inddrage ILO, IMF, WHO o.l.

Teknologi

I begrebet "den teknologiske udvikling" ligger der et historisk perspektiv. Det er her vigtigt, at eleverne kan gøre rede for udviklingen i teknologien set i relation til samfundets/områdets historiske og økonomiske udvikling samt hvilken betydning, det har for konkurrenceevnen, handel m.m. Områdestudiet bør lede frem til en redegørelse og en vurdering af væsentlige forklaringsselementer i udviklingen. Er udviklingen f.eks. betinget af interne økonomiske/politiske forhold og/eller er udviklingen betinget af støtteforanstaltninger, hjælpeprogrammer eller f.eks. teknologioverførsel fra anden side?

Eleverne bør i forbindelse hermed kunne sammenligne og forklare forskellige teknologiske niveauer (håndværk, mekanisering, automatisering), og gøre rede for teknologiens betydning for væsentlige forhold (f.eks. beskæftigelse, kvalifikationer, arbejdsvilkår, erhvervsstruktur, BNP, levevilkår m.m.).

Eleverne skal kunne lave simple teknologianalyser og foretage sammenligninger af produktionsforhold og produktionsmetoder.

Eleverne skal ud fra områdestudiet og analyser kunne sætte den teknologiske udvikling i perspektiv og komme med synspunkter på en fremtidig udvikling og konsekvenserne af en sådan.

Kultur

Eleverne skal kunne gøre rede for kulturbegrebet og diskutere forskellige kulturopfattelser. Eleverne skal ved inddragelse af kulturteori kunne gøre rede for, hvad der betinger forskellige områders kulturelle særpræg, og kunne forklare, hvorfor der er kulturforskelle. Samtidig skal de kunne diskutere, hvad baggrunden for kulturkonflikter kan være og nærmere analysere kulturkonflikters karakter. Eleverne skal her kunne anvende teori, men også være i stand til at inddrage konkrete eksempler på kulturelle forskelligheder, kultursammenstød og kulturkonflikter. I forbindelse med områdestudiet vil det være relevant at inddrage en historisk dimension, og eleverne bør kunne forholde sig til kulturdiskussionen, så den perspektiveres i forhold til begreber som internationalisering og globalisering.

Eleverne bør kunne gøre rede for kulturel påvirkning f.eks. i forbindelse med produktion og handel, teknologisk udvikling, teknologioverførsel m.m. Transportteknologi og ikke mindst kommunikationsteknologi og massekommunikation bør gøres til genstand for overvejelser over, hvordan disse forhold påvirker kulturelt. Herunder må det kræves, at eleverne kan diskutere og vurdere positiv og negativ påvirkning. Eleverne skal kunne diskutere, om kulturel påvirkning er et problem eller en berigelse. Dette kan gøres i relation til forhold som sprog, madkultur, forbrug, religion, tid, kønsroller, livskvalitet, individualitet, kollektivitet m.m..

Eleverne bør kunne gøre rede for Internationaliseringens og Globaliseringens kulturelle påvirkning i relation til områdestudierne, men også i relation til Danmark. Hvordan påvirkes Danmark kulturelt i dag, og hvordan er Danmark og danske virksomheder med til at påvirke andre lande og folkeslag kulturelt? Udover produktionsforhold og teknologisk påvirkning, massemedier m.m., bør eleverne kunne inddrage flygtninge og indvandrers problematikken i en diskussion. Eleverne bør også kunne inddrage EU og EU-udvidelsen i en diskussion omkring arbejdskraftens vandring og manglen på kvalificeret arbejdskraft i visse EU-lande. De skal også kunne diskutere konsekvenserne af danske virksomheders "outsourcing" og indgå i en diskussion af udflyttede virksomheders kulturstrategi.

2.2 Kernestof

Kernestoffet knytter sig til de tre faglige områder: Internationalt samarbejde, Teknologi og Kultur. Derudover indeholder kernestoffet overordnede stofområder, som er nødvendige forudsætninger for at kunne arbejde med og analysere fagets genstandsfelt, hvilket er "teknologiens internationale dimensioner og interkulturelle afhængighed".

Generelt:

- Internationalisering og globalisering
- definitioner og diskussion af begreber
- drivkræfterne i den internationale og globale udvikling
- konsekvenser nationalt og internationalt

Internationalt samarbejde:

- Internationale samarbejdsorganisationer
- vedr. økonomi og handel, udvikling, arbejdsvilkår og miljø
- regionale og internationale organisationer
- mellemstatslige organisationer (IGO`er)
- ikke statslige organisationer (NGO`er)
- EU, fra frihandelsområde til økonomisk/monetær union, og til politisk union.

Teknologien i samfundet

social infrastruktur	sociale normer	arbejdsmarkedsf forhold	samfundsmæssig arbejdsdeling
human ressourcer	viden	organisation	organisations kultur
økologiske betingelser	teknik	produkt	internationale relationer
økonomisk infrastruktur	statslig regulering	markeds betingelser	levestandard

<http://www.leksikon.org/art.php?n=2533>

- EU's institutioner. EU's udvikling.
- WTO, international handel, frihandel, protektionisme m.m.
- FN og visse underorganisationer
- Danmark i det internationale samarbejde

International produktion:

- produktionsformer
- international konkurrence
- international handel
- international arbejdsdeling (herunder I/U-lande, Nord/syd)
- globalisering (herunder "outsourcing" og "insourcing", flytning og opsplnitning af produktion)

Teknologi:

- teknologiens bestanddele (f.eks. teknik, viden, organisation og produkt)
- arbejdskraft (herunder uddannelse og kvalifikationer)
- arbejdsmidler (værktøj, maskiner, computersystemer, m.m.)
- arbejdsgenstande (råvarer, halvfabrikata, komponenter, energi m.m.)
- teknologianalyse (bestemmelse af teknologisk niveau)
- sammenhængen mellem produktion, teknologi og miljø
- sammenhængen mellem produktion, teknologi og arbejdsvilkår
- international og offentlig/lokal regulering

Teknologi

<http://www.leksikon.org/art.php?n=2533>

Kultur:

- kulturteori, kulturopfattelser
- sammenhængen mellem kultur og natur
- sammenhængen mellem kultur og samfundsstruktur
- sammenhængen mellem kultur og teknologisk niveau
- kultureligheder, herunder sprog
- kulturforskelle, herunder sprog
- kulturkonflikter (herunder etniske konflikter, sprog, religion m.m.)
- kultursammenstød (relateres til teknologioverførsel, outsourcing, virksomheders kulturstrategi, vandring, indvandring m.m.)
- kulturimperialisme (bl.a. historisk vedr. U-lande)
- kulturpåvirkning (herunder globaliseringen, kommunikationsteknologi og massemediers rolle)
- kulturel forandring

2.3 Supplerende stof

Kernestoffet og det supplerende stof skal tilsammen sikre opfyldelsen af de faglige mål. Fagets prioritering af områdestudiet som princip, betyder, at eleverne ikke nødvendigvis arbejder med samme områder og problemstillinger, hvilket igen bevirker, at dele af det supplerende stof vil være materiale, som eleverne selv opsøger i forbindelse med områdestudiet. Der kan være tale om it-baserede oplysninger og informationer i bred forstand og materiale af områdespecifik karakter. Herunder statistisk materiale. Det supplerende stof behøver således ikke at være identisk for alle elever. Det supplerende stof skal i ordets egentlige forstand "supplere". Det skal således ikke tilføre nye teorier eller metoder, men skal være med til at udbygge, underbygge og perspektivere.

Nedenfor angives nogle eksempler på supplerende stof i relation til de tre fagområder: Internationalt samarbejde, Teknologi og Kultur:

Internationalt samarbejde:

- områdets deltagelse i det internationale samarbejde set ud fra en historisk dimension
- deltagelse i internationale organisationer (såvel IGO som NGO) herunder regionale og internationale organisationer
- samarbejdspartnere i international sammenhæng
- landets placering i international og regional sammenhæng m.h.t. indflydelse, størrelse m.m. (geografisk, befolkningsmæssigt, økonomisk, politisk m.m.)
- Danmarks og evt. EU's bidrag til det internationale samarbejde og relationer til det valgte område
- U-landsbistand, hjælpeprogrammer, udviklingsprogrammer, miljøbistand m.m.

Teknologi:

- det teknologiske niveau, historisk samt udviklingstendenser
- konkrete teknologianalyser (f.eks. i forbindelse med studietur)
- produktionsformer og produkttyper
- arbejdsvilkår og arbejdsmiljø, konkrete undersøgelser (f.eks. observationer i forbindelse med studietur)
- teknologi og miljø
- virksomhedstyper
- erhvervsstruktur, herunder fordeling i forhold til BNP, udvikling over tid
- erhvervsstruktur, beskæftigelse, sammenligning med f.eks. Danmark
- levevilkår i forhold til den økonomiske fordeling og uddannelsesniveaue
- kønsforskelle, f.eks. i relation til uddannelse og beskæftigelse
- diverse statistisk materiale

Kultur:

- beskrivelse af det konkrete samfund, samfundsstruktur
- politisk kultur, styreform og aktører (demokrati?, beslutningsprocesser, partier, interesseorganisationer, befolkningsgruppers indflydelse)
- erhvervskultur, påvirkning internationalt og lokalt, korruption? m.m.
- familiestruktur og familiens rolle
- religionens indflydelse
- madkultur
- kulturkarakteristika for det pågældende område

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Tilrettelægges undervisningen deduktivt, bør det teoretiske stof efterfølgende anvendes på virkelighedsnære problemstillinger. Hovedvægten bør lægges på anvendelse af induktive metoder, hvor eleverne selv formulerer problemstillinger, indsamler og bearbejder materiale og præsenterer resultatet heraf.

Elevernes refleksion opstår ved at de grundantagelser, som de ved starten var i besiddelse af, sættes i forhold til deres ny viden, som de får gennem forløbet.

De taksonomiske niveauer for de faglige mål bør overvejes i forbindelse med progressionen i undervisningen, således at det højeste niveau omfatter analyse, derefter et niveau med redegøre og

nederst anskue. Denne term, som man ikke ret ofte vil støde på i dansk dagligsprog, vil i denne forbindelse beskrive at eleverne skal kunne indse og forstå.

Typer af undervisningsmaterialer

Litteratur

Generelt:

”Gyldendals Leksikon bd. 1-3” (ISBN 87-7789-062-0)

”Den store danske Encyklopædi”, Gyldendal

”Encyclopædia Britannica” (Skolernes Databaseservice)

Internationalisering og Globalisering:

”Internationale organisationer”, Poul Ole Schultz, Columbus.

”International politik, Danmark og ulandene”, Hans Branner m.fl., Columbus

”Samfundslære”, Hammer m.fl., Kurlund

”International økonomi”, Kureer & Lundgren, Kurlund

”Globalisering, massemedier og kulturel forandring”, Finn Rasmussen, Columbus

Internationalt samarbejde:

”Internationale organisationer”, Poul Ole Schultz, Columbus.

”Samfundslære”, Hammer m.fl., Kurlund

”International økonomi”, Kureer & Lundgren, Kurlund

Teknologi:

”Problemer og teknologi”, Peter Larsen, Systime

Kultur:

”Fokus på kultur – introduktion til kulturforståelse”, Rasmussen og Bank-Mikkelsen, Systime

”Samfundslære”, Hammer m.fl., Kurlund

”Det tveæggede sværd – en kulturøkonomisk analyse”, Carsten Kyhn m.fl., Samfundslitteratur
(en lidt gammel publikation fra 1990, men stadig aktuel indledning og problemstilling)

”Kulturforskelle og den internationale markedsføring”, Erik K. Kristensen, Samfundslitteratur

”Ledelse over landegrænser, - sådan tackles kulturforskelle”, Fons Trompenaars m.fl., Børsen

”Globalisering, massemedier og kulturel forandring”, Finn Rasmussen, Columbus

”Europa på tværs”, Ove Outzen, Columbus

”Kulturelle Verdener, - kultur og kulturkonflikter i Europa”, Anne Knudsen m.fl., Columbus

”Kulturens vilkår i en globaliseringstid”, Lise Sølund, Akademisk

”Sprog og kultur”, Laila Thim, Systime

Områdestudier, - forslag og eksempler:

”Østeuropa, politiske, sociale og økonomiske forandringer”, Søren Riishøj, Columbus

”Afrika, - håb og tabte illusioner”, Gorm Rye Olsen, Columbus

”Vandring mod Europa. Algeriet-Frankrig”, Ulla Holm og Gorm Rye Olsen, Geografiforlaget

”Markedsprofil” – diverse lande, Danmarks Eksportråd, Udenrigsministeriet

”Håndbog i dansk politik”, Garodkin (bl.a. i forbindelse med U-landsbistand)

Diverse publikationer fra Danida, bl.a. Danidas Årsberetning

(Se endvidere forslag under punkt 5, Paradigmatiske eksempler)

Tv-udsendelser, film, radioprogrammer etc. med relation til faget.

Der kan også være tale om hjemmesider fra firmakontakter, organisationer etc.. Eks. www.danmarkiverden.dk (DI)

3.2 Arbejdsformer – herunder skriftligt arbejde

Undervisningen bygges op omkring mindst to områdestudier, som med udgangspunkt i fagets kerne stof fokuserer på samspillet mellem internationalt samarbejde, teknologi og kultur.

Områdestudiet kan have følgende elementer:

- samfundsstruktur
- produktionsforhold
- teknologiudvikling
- konkurrenceforhold
- arbejdsdeling
- brancheforhold
- handel, import/eksport
- internationalt samarbejde
- uddannelsesforhold
- miljøforhold
- arbejdsvilkår
- kultur, kulturforskelle og kulturkonflikter
- teknologiens sammenhæng med kultur og samfundsstruktur.

Undervisningen bør gennemføres med en vekselvirkning mellem oplæg og projektførelse, som afsluttes med en rapport eller en elektronisk præsentation.

Arbejdsformerne kan undervejs være læreroplæg og klasses Diskussion, pararbejde eller gruppearbejde med skrivning af dagbog/logbog.

Undervisningen bør tilrettelægges med progression, således at eleverne i stigende grad reflekterer over valg af materiale, teori og metode. Arbejdsformerne bør veksle inden for og mellem de forskellige forløb. Hovedvægten bør lægges på elevaktiverende arbejde.

I områdestudierne er det oplagt at lade eleverne arbejde med de metoder og arbejdsformer, som de har fået kompetencer i gennem Studiemrådet (både i grundforløbet og i studieretningen). Det handler bl.a. om informationssøgning, kvalitative interviews og forskellige former for formidling.

Det skriftlige arbejde i faget kan som nævnt have karakter af elektroniske præsentationer. I htx-bekendtgørelsen defineres skriftligt arbejde således: ” *Skriftlige arbejder kan have form af tekster, rapporter, it-præsentationer, multimedieproduktioner m.m.*” (§63, stk. 3).

Ved tilrettelæggelsen af undervisningen er det vigtigt at holde sig progressionen for øje, således at der er stigende krav til fra første til sidste områdestudie m.h.t. til hvilke kompetencer, eleverne skal kunne beherske. Det bør klart fremgå af kravene til de enkelte områdestudier. Dette forhold omfatter både kravene til projekter og fremlæggelser.

Der skal arbejdes med en stadig udvikling af kompetencerne frem mod den afsluttende eksamensopgave (det sidste områdestudie).

Det afsluttende områdestudie vil ligge til grund for den mundtlige prøve. Områdestudiet kan udarbejdes i grupper på op til 3 elever. Opgavebesvarelsen afleveres senest en uge inden eksamensperiodens begyndelse.

3.3 It

It kan i faget anvendes i forbindelse med informationssøgning, formidling og præsentationer. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt at lade eleverne skrive elektroniske logbøger/dagbøger som en mulighed for at systematisere deres refleksion.

Det enkelte hold kan også med fordel oprette en hjemmeside med mulighed for et forum med vidensdeling m.m.

3.4 Samspil med andre fag

Når faget optræder som studieretningsfag, indgår det i samspil med andre fag om internationale, teknologiske og tværkulturelle problemstillinger.

Derudover er der helt oplagte samspil med fag som teknologi, teknikfag, teknologihistorie, samfundsfag, dansk og fremmedsprog.

De tre første fag kan bidrage med metoder og input til bearbejdelse af de teknologiske problemstillinger.

Samfundsfag kan som eksempel bidrage med grundlag for at arbejde med konkrete problemstillinger til at belyse sammenhænge mellem teknologiske udvikling og samfundsudvikling samt i mange tilfælde også viden og begreber i politiske og økonomiske sammenhænge. I konkrete undervisningsforløb giver samfundsfag begreber og metoder til empiriske undersøgelser.

Samspillet med sprogfagene er helt oplagt hvad angår fagets kulturelle og internationale kerneområder.

I studieretningen kan man lade et af områdestudierne optræde i så tæt samspil med dansk, at områdestudiets rapport eller præsentation kan gøre det ud for en danskopgave.

For at styrke det faglige samspil vælges og behandles dele af fagets kernestof og supplerende stof, så faget kan indgå aktivt i forløb med de øvrige fag i studieretningen.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Som udgangspunkt for evalueringerne i faget bør man gøre sig følgende overvejelser:

”HVAD skal evalueres HVORNÅR af HVEM og HVORDAN?”

”HVAD skal evalueringen bruges til?”

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål, der er i fokus i det enkelte undervisningsforløb.

Evalueringsformerne kan her være forskellige skriftlige og mundtlige formidlinger, hvor fremlæggelser med kommentarer vil være centrale, da de vil pege frem mod den afsluttende prøveform.

Skriveopgaver, logbøger/dagbøger og dokumentation i områdestudier i form af projektforsøg vil også kunne indgå.

Efter hvert forløb foretages en evaluering således, at eleverne får en klar opfattelse af det faglige standpunkt og udviklingen heri. Evalueringen danner desuden grundlag for en individuel og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Denne evaluering kan f.eks. foregå ved skriftlig beskrivelse i prosaform af udbyttet. Et undervisningsforløb kan afsluttes med, at eleverne får 10-20 minutter til skriftligt at formulere, hvad de har fået ud af undervisningen.

Det opøver en skriftlig kompetence og tvinger eleverne til at reflektere over undervisningen og deres eget ansvar i forhold til undervisningen. Læreren kan evt. opstille enkelte punkter, som eleverne skal tage udgangspunkt i. Den skriftlige evaluering bør følges op af en dialog med klassen.

En åben diskussion i klassen omkring undervisningen giver et generelt billede af effekten og skærper samtidig elevernes fokus på forskellige arbejdsformers anvendelighed i forskellige sammenhænge.

4.2 Prøveform

Faget afsluttes med en mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens afsluttende opgave, som er stillet lokalt. Det vil være oplagt at formulere denne opgave som et områdestudie. Denne afsluttende opgave kan udarbejdes i grupper på op til 3 elever. Opgavebesvarelsen afleveres senest en ugen inden eksamensperiodens begyndelse.

4.3 Bedømmelseskriterier:

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til fagets faglige mål.

Der lægges vægt på eksaminandens evne til:

- at forklare og argumentere for rapportens problemstilling, arbejdsmetode og resultater
- at kunne perspektivere inden for emneområdet, herunder at kunne anvende forskellige faglige indfaldsvinkler.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.